

Nand Lai v. Rattan Singh, etc. (Mehtar Singh, C.J.)

(27) ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਪੈਪਰਸ ਟੈਨੈਂਸੀ ਐਂਡ ਐਗਰੀ ਕਲਚਰਲ ਲੈਂਡਜ਼ ਐਕਟ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਹੁਣ ਵਿਚਾਰ ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਸਿਵਦੇਵ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਸਿਧਾਂਤ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ.

(28) ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਮੰਨਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਝਿਜਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕਰਨਾਲ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ 1953 ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 2 ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਉਪਰੋਕਤ ਮੁਲਾਂਕਣ ਬਿਆਨ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਏ), ਹੁਣ ਤੱਕ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸੈਲਾਬ ਜ਼ਮੀਨ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨ ਲਈ ਦਰਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਵੱਖਰੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਐਕਟ ਨੂੰ ਅਲਟਰਾ ਵਾਈਰਸ ਹੋਣ ਕਰਕੇ, ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਸ ਰਿੱਟ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਲੰਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਵਿੱਤੀ ਕਮਿਸ਼ਨਰ (ਜਵਾਬਦਾਰਾ 1) ਦੇ ਅਣਗੌਲੇ ਹੁਕਮਾਂ ਸਮੇਤ, ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਲਾਗਤਾਂ ਸਮੇਤ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁ. 100.

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਮੇਹਰ ਸਿੰਘ ਸੀ. ਜੇ. ਅਤੇ ਬਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ, ਜੇ.

ਨੰਦ ਲਾਲ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ।

ਬਨਾਮ

ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਜਵਾਬਦੇਹ।

.. 1965 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਿੱਟ ਨੰ. 1992

29 ਜੁਲਾਈ 1968

ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ (1962 ਦੇ ਐਕਟ XX VI ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ 1953 ਦਾ IV) — ਸ. 13 — ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮ (1960) — ਨਿਯਮ 32, 34 ਅਤੇ 35 — ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣ — ਵੋਟਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ — ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ — ਕੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ — ਮਿਸ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ — ਵਿਰੋਧੀ ਉਪਾਅ — ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ।

ਨੋ ਕਿਹਾ ਕਿ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1960 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜੋ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਯਮ 32 ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 34 ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਿਯਮ 35, ਯੋਗ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀਆਂ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ। ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਏ

ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-0 (I)(d) (iii) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ' ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਪਾਲਣਾ' ਦੁਆਰਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੋਏ

ਸਨ। ਇਸ ਏ ਸੀਟੀ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ , ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਾਲ।' ਜੇਕਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਅਤੇ ਗਲਤ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ 32 ਅਤੇ 35 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(ਪਰਾ ੮)

ਦਸੰਬਰ 1965 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਪ੍ਰੋਮ ਚੰਦ ਪੰਡਿਤ ਦੁਆਰਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਵਾਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਲਈ ਇੱਕ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਨੂੰ ਕੇਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ 29 ਜੁਲਾਈ, 1968 ਨੂੰ ਮਾਣਯੋਗ ਚੀਫ਼ ਜਸਟਿਸ ਸ਼੍ਰੀ ਸੇਹਰ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਮਾਣਯੋਗ ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ ਜਸਟਿਸ ਬਾਲ ਰਾਜ ਤੁਲੀ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਅਨੁਛੇਦ 226 ਅਤੇ 227 ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨ , ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਅਧੀਨ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵਜੋਂ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਸ਼੍ਰੀ ਕੇ. ਐਨ. ਕਸ਼ਯਪ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਦੀ ਹਿੱਟ ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਢੁਕਵੀਂ ਹਿੱਟ, ਆਦੇਸ਼ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਚੋਣ ਨਿਯਮ, ਜਿਸ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿੱਖ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਅਤੇ ਪੜਤਾਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਲਈ ਆਰਕੋ ਸੀ ਇੱਥਰ, ਇੱਕ ਡੀਵੈਕਟ।

ਆਰ ਐਸ ਐਮ ਇਟਲ ਅਤੇ ਏਐਸ ਐਨ ਈਰਾ , ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਲਈ ਇੱਕ ਵਕੀਲ।

ਨਿਰਣਾ

ਐਮ ਈਰ ਸਿੰਘ , ਜੀਜ਼ -ਉਮਰਾ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਦੇ ਸਰਪੰਚ ਦੇ ਅਹੁਦੇ ਲਈ ਚੋਣ, 3 ਅਤੇ 4 ਜਨਵਰੀ, 1964 ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਤੱਲਮ-ਏ ਵਿਖੇ ਹੋਈ। ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਲਾਈ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 754, ਰਤਨ ਸਮਾਘ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 1, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 714 ਅਤੇ ਲਾਈ ਚੰਦ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ 559 ਵੋਟਾਂ ਗਿਣੀਆਂ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਉਸ ਦਫਤਰ ਲਈ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ। .

(2) ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ (ਸੋਧ) ਐਕਟ ਦੁਆਰਾ ਸੋਧਿਆ ਗਿਆ ਪੰਜਾਬ ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚ ਛਾਇਆ ਐਕਟ, 1952 (1953 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 4) ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਬੀ ਅਤੇ 13'-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ 'ਤੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੇ ਹੋਏ , 1962 (1962 ਦਾ ਪੰਜਾਬ ਐਕਟ 26), ਗਿਆਨੀ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2 ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਾਮ ਸਭਾ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਵੋਟਰ ਵਜੋਂ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

(3) 30 ਜਨਵਰੀ, 1964 ਨੂੰ ਦਾਇਰ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2, ਨੇ ਕਾਫੀ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਆਪਕ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਆਧਾਰ, ਪਰ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ, ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਹਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਦੋ ਆਧਾਰ ਬਚੇ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2 ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਮਰ ਚੁੱਕੇ 45 ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਅਤੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਵੇਰਵੇ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਚਾਲੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਵੋਟਰਾਂ ਦੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ। ਇਸ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ 18 ਮਈ, 1965 (ਅਨੋਕਚਰ 'ਸੀ') ਨੂੰ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਕੀ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਗਲਤ ਰਿਸੈਪਸ਼ਨ ਹੋਈ ਹੈ, ਅਤੇ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬੇਕਾਰ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਜਵਾਬ 2 ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਸੀ ਕਿ 45 ਮਰੇ ਹੋਏ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਕੌਮ ਦੁਆਰਾ; ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਦੂਜੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੂੰ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਚ 7 ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਮਿਲੀ ਸੀ ਕਿ ਉਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾਵਾਂ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਘੱਟ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ | ਉਸ ਦੇ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮਿਲੇ ਅਸਲ ਨੰਬਰ ਨਾਲੋਂ, ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਅਸਲ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਅੰਕ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ 1 ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੇ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਗੱਲ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਾਲੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੋਟਾਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਗੁਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਨਿਯਮ 34 ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾਣ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਆਧਾਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਸਨ।

(4) ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ 'ਤੇ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਚਾਲੀ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 29 ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਬਣਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਇਹ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਬਾਕੀ ਗਿਆਰਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਕੀ ਹੋਇਆ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਵੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ. ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਘੋਸ਼ਣਾ ਅਨੁਸਾਰ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ 754, ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ 1, 714 ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੁਆਰਾ 3, 559 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਦੂਰ ਹੋਣ ਲਈ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਕੁੱਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਅਜੇ ਵੀ 725 ਰਹਿ ਜਾਣੀ ਸੀ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਉਹ ਬਾਕੀ ਦੋ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਅਤੇ 3. ਹਾਲਾਂਕਿ.

ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਫਿਰ ਤਿੰਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰ ਇੱਕ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 31 ਮਈ, 1965 ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਹੁਕਮ (ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ 'ਬੀ') ਤੋਂ ਇਹ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ, ਅਯੋਗ ਅਤੇ ਅਯੋਗ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। 712 'ਤੇ ਆਏ, ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਅਤੇ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 3 ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪੋਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕ੍ਰਮਵਾਰ 742 ਅਤੇ 571 'ਤੇ ਆਏ। ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 1 ਅਤੇ 3 ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੁਆਰਾ ਪੋਲ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ

ਕਮੀ ਆਈ ਹੈ। ਉਸ 'ਤੇ, 2 ਜੁਲਾਈ, 1965 ਦੇ ਆਪਣੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੁਆਰਾ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਟਾਲਣ ਲਈ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ।

(5) ਇਹ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸੀ ਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ 19 ਜੁਲਾਈ, 1965 ਨੂੰ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 226 ਅਤੇ 227 ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਜੋ ਕਿ ਪੀਡਿਤ, ਜੇ. ਅਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਿਓ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਟਕਰਾਅ ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਚੰਦ ਬਨਾਮ ਸਦਾ ਨੰਦ (1) ਅਤੇ ਵੀ.ਡੀ. " ਐੱਸ.ਪੀ. ਕਰੈਵਡਲ (2), ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਕਿ ਕੀ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਾ ਕੋਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪੋਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣ ਨੇ 7 ਦਸੰਬਰ 1965 ਦੇ ਆਪਣੇ ਹੁਕਮਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇਸ ਕੇਸ ਨੂੰ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਚ ਕੋਲ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਸ ਬੈਚ ਅੱਗੇ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਆਈ ਹੈ।

(6) ਸ਼ਿਓ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਨੇ 10 ਅਗਸਤ, 1965 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ 'ਇਹ ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਬੈਲਟ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। -ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕਾਗਜ਼'। ਯਾਦ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਦੁਆਰਾ 26 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਿਆ-- Tt ਹਰੇਕ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰ। ਯਾਦ ਰਾਮ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਜਿਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਮਹਾਜਨ, ਜੇ. ਨੇ 2 ਅਕਤੂਬਰ, 1965 ਨੂੰ ਸੁਣਾਇਆ ਸੀ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਕੀ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਕੇਸ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ...।'। ਇਸ ਲਈ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਰਾਏ ਦਿੱਤੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕੁਝ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਬੈਲਟ ਪੈਨਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਕੋਈ ਢੁਕਵੇਂ ਜਾਂ ਠੋਸ ਕਾਰਨ ਸਨ। ਇਹ ਭੋਜਨ ਜਾਹਰ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਪਦਾਰਥ ਦੇ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ, ਇੱਕ ਤੱਥ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ

(ਡੀ 1965 PLR 1211.

(2) 1965 ਕਰ. ਲਾਅ ਜਰਨਲ. (ਪੰਨਾ.) ੮੯੯.

Nand L . ai v. Rattan Singh, etc. (Mehtar Singh, C .j.)

ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਲੀ ਵੋਟਰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮਾਣ ਪੱਤਰ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਵੋਟਰ ਨੂੰ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਕਾਪੀ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਨੰਬਰ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇੱਕ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਇਹ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰ ਲਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰ ਦਾ ਸੀਰੀਅਲ ਨੰਬਰ ਵੀ ਹੈ। ਵੋਟਰ ਸੂਚੀ (ਗ੍ਰਾਮ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1960 ਦੇ ਨਿਯਮ 23) ਵਿੱਚ ਉਸ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਐਂਟਰੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਜਦੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ 45 ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦਾ ਨਾਮ ਲਿਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਅਕਤੀ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਚਾਲੀ ਦੇ ਮੌਤ ਦੇ ਸਰਟੀਫਿਕੇਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਤਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਨੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਕਰਨਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚਾਲੀ ਮਰੇ ਹੋਏ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਨਿਯਮ 23 ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਵੰਡ ਸਮੇਂ ਰੱਖੀ ਗਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ। ਤਾਂ ਜੋ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤੇ ਬਿਨਾਂ, ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਬਕਸਿਆਂ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕੇ ਕਿ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਚਾਲੀ ਚੋਣ ਮੌਕੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣ ਸਕਿਆ ਕਿ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਵੋਟਾਂ ਕਿਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਨੇ ਹੀ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਨਿਆਂ ਦੀ ਸਮਾਪਤੀ ਲਈ, ਬੈਲਟ-ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਲਈ ਜਾਇਜ਼ ਠਹਿਰਾਇਆ, ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਸਥਿਤੀ ਜੋ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਬਨਾਮ **ਹਕਸੀਸੈਨ ਕਾਮਿਲ ਕਿਦਵਾਰੀ (3)** ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੁਆਰਾ ਕਵਰ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਇਸ ਲਈ, ਜਵਾਬਦੇਹ 2 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਬਾਲ ਆਈਟ-ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਹਰ ਤਰਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਸ ਪਹਿਲੂ 'ਤੇ ਕੋਈ ਠੋਸ ਦਲੀਲ ਉਪਲਬਧ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(7) ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਕੇਸਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਵਿੱਚ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਊਲੀਆ ਜੱਜਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਵਾਲ 'ਤੇ ਰਾਏ ਦੇ ਮਤਭੇਦ ਨੂੰ ਦਰਸਾਇਆ ਕਿ ਕੀ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਜੋ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਉਪਬੰਧ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਹੋਈ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਗੈਰ-ਹਾਜ਼ਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ, ਮਹਾਜਨ, ਜੇ., ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ ਕਿ "ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦੇਣ ਜਾਂ ਖੁਦ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨ ਲਈ ਅੰਦਰੂਨੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਹਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਅਧਿਕਾਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਜਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਦੀ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਹਾਂ"

---

(3) AIJR. 1964 S.C. 1249.

ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। ਇਹ ਨਿਰੀਖਣ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਲਈ ਐਕਟ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਮਾਮਲਾ ਸਿਰਫ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਸਿਰਫ ਨਿਰੀਖਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਸੀ ਕਿ ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਜਾਇਜ਼ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਤਾਂ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿਖਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਉਸ ਤੋਂ ਕੋਈ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਲਈ ਜਾ ਸਕਦੀ। *ਸਿਓ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ* ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਕਾਫੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਾਂਗ ਹੀ ਸੀ। ਪਾਈ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਏਜੰਟ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫੀ ਦੂਰ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਵੱਲੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਸ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਘੱਟ ਦੱਸੀਆਂ ਗਈਆਂ। ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਅਸਲੀ ਨੰਬਰ ਲੱਭਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਅਸਲ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਦੇ ਅੰਕੜੇ 'ਤੇ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿਚ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਲਈ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਬਾਰੇ ਗਲਤ ਘੋਸ਼ਣਾ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਮਾਮੂਲੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਨੂੰ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਅਸਪਸ਼ਟ ਵਜੋਂ ਦਰਸਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਇੱਕ ਦਲੀਲ ਜੋ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਇੱਕ ਨਿਰੀਖਣ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਸੀ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਵਿਆਪਕ ਦੋਸ਼ ਰਾਮ ਸੇਵਕ ਯਾਦਵ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਹਿੱਸੇ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ ਜੁਲਦਾ ਹੈ। ਕੇਸ, ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਜਾਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ੱਕੀ ਸੀ ਕਿ ਕੀ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਧਾਰਤ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਢੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਚੋਣ ਸ਼ੇਰ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਗਲਤੀ ਦੇ ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼ 'ਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗਿਣਤੀ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਇਤਰਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਪ੍ਰੀਜ਼ਾਈਡਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ। ਇਸ ਲਈ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਪਾਇਆ (ਏ) ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ ਦਾ ਦੋਸ਼ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ, ਅਤੇ (ਬੀ) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਜਾਂ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਬਾਰੇ ਸ਼ੱਕ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਗੋਂਦਾ ਲਾਈ (4) ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਸ਼ੱਕ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ

Nand Lai v. Rattan Singh, etc. (Meher Singh, C.J.)

ਇਹ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਵਾਰੀਆਂ ਤੋਂ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ।

(8) ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ: ਰੁੰਡੇਰੀ ਵਿਚਾਰਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਪੋਲਿੰਗ ਸਟੇਸ਼ਨ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਐਕਟ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ 32 ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਉਪ-ਨਿਯਮ (3) ਅਸਲ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਪੋਲਿੰਗ ਏਜੰਟ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਐਫਆਈਆਰ ਦੇ ਉਪ-ਨਿਯਮਾਂ ਦੀ ਧਾਰਾ (ਈ) ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ 'ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰੇਗਾ। ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਅਲਾਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਰੇਕ ਬਕਸੇ ਵਿੱਚ ਮਿਲੇ ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦਾ ਖਾਤਾ ਇਸ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਾਰਮ VI ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ. ਜੋ ਕਿ ਚੇਅਰਮੈਨ ਅਤੇ ਪੰਚਾਂ ਦੇ ਦਫਤਰਾਂ ਲਈ ਵੱਖਰੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਬਾਅਦ ਦੀ ਧਾਰਾ ਇਹ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਚੋਣ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਹ ਨਿਯਮ 35 ਹੈ ਜੋ ਨਿਯਮ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। 32, ਜਿਸ ਰਿਟਰਨ ਵਿੱਚ, ਚੋਣ ਲੜ ਰਹੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਹਰੇਕ ਉਮੀਦਵਾਰ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਤੇ ਨਾਮ, ਜਾਂ ਬਹੁਵਚਨ ਹਲਕੇ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਮ, ਦੇ, ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਲਈ ਐਲਾਨੇ ਗਏ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੀ ਮਿਤੀ ਦੱਸੀ ਜਾਣੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜੋ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਾਰ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 (1951 ਦਾ ਐਕਟ 43) ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਬਣਾਏ ਗਏ ਚੋਣ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਨਿਯਮਾਂ, 1961 ਦੇ ਨਿਯਮ 63 ਵਿੱਚ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ। ਐਕਟ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵਿਵਸਥਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਏ.ਈ.ਟੀ. ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪੰਚਾਇਤੀ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1951 ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਯਮਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬੈਲਟ-ਪੱਤਰਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਨਿਯਮ 32 ਦੁਆਰਾ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਇੱਕ ਡਿਊਟੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਨਿਯਮ 34 ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰੱਦ ਕਰਨ ਦੀ ਵਿਵਸਥਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਅਤੇ ਰਿਟਰਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਲਈ ਨਿਯਮ 35, ਜਾਇਜ਼ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਫਲ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਾਂ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਦੀਆਂ, ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੀ ਡਿਊਟੀ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨੀ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਚਲੀ ਗਲਤੀ ਨੂੰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੁਆਰਾ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਨਾਲ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 13-0 (I)(d)(iii) ਵਿੱਚ, ਇਹ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਲਈ ਇੱਕ ਚੋਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ 'ਕਿਸੇ ਵੀ ਗੈਰ-ਪੂਰਤੀ ਦੁਆਰਾ' ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਏ ਸਨ: ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ 'ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ' ਨਾਲ, ਜਾਂ ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਨਿਯਮਾਂ ਨਾਲ। ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਜੋ

ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਦੁਆਰਾ ਵੋਟਾਂ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਾਈਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਗਲਤ ਗਿਣਤੀ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਨਿਯਮਾਂ 32 ਅਤੇ 35 ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮ 34 ਦਾ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਗੁਪਤ ਪੰਚਾਇਤ ਚੋਣ ਨਿਯਮ, 1960, ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਗਣਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਉੱਤੇ ਪਾਏ ਗਏ ਫਰਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹੋਵੇਗਾ।

(9) ਏਕੋਪੀ ਅਨੁਸਾਰ ਸੰਸਦੀ: ਚੋਣ ਐਕਟ, 8 1868 (3152 ਵੀਅਤਨਾਮੀ ਸੀ. 125), ਸੈਕਸ਼ਨ 5 (ਹੁਣ ਲੋਕ ਪ੍ਰਤੀਨਿਧਤਾ ਐਕਟ, 1949 ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ), ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਸੰਸਦ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਸੇ ਮੈਂਬਰ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। 'ਇੱਕ ਅਣਉਚਿਤ ਵਾਪਸੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਚੋਣ' ਦਾ ਆਧਾਰ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਗਲਤ ਗਣਨਾ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਸੀ। ਰੋਜਰਜ਼ ਆਨ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼, ਵਾਲੀਅਮ II, 1928, ਪੰਨਾ 171 'ਤੇ, ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ-"ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਲਟ ਪੇਪਰਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਗਣਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਸੀਟ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ: ਵੇਖੋ, ਉਦਾਹਰਨ ਲਈ, ਰੇਨਫਰੂ (1874), 2 ਓ' M & H. 213; 1 ਸਕੌਚ ਸੇਸ. ਕੈਸ. (4 ਵੀਂ ਲੜੀ), 834, ਉਪ ਨੰ. ਇਰਵਿਨ ਬਨਾਮ ਮਿਊਰ; ਗ੍ਰੀਨੋਕ (1892), ਡੇਅਜ਼ ਐਲ.ਕੈਸ. 20, 21; ਹੈਲੀਫੈਕਸ (1892), ਡੇਅਜ਼ ਐਲ.ਕੈਸ. 20; 4 ਵਜੇ & H. 203; ਉੱਤਰੀ ਲੋਨਸਲੇਲ (1910) 6 O'M & H. 97; ਚਿਪਨਹੈਮ (1911), *ibid*, 99; ਮਾਈਲ ਐਡ (1911), *ibid*, 100; ਗਲੇਸਟਰ (1911), *ibid*, 101; ਵੈਸਟ ਸੇਂਟ ਪੈਨਕ੍ਰਾਸ (1911); *ibid*. ਅਜਿਹੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਐਕਟ, 1868 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ 'ਅਣਉਚਿਤ ਵਾਪਸੀ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ' ਪਟੀਸ਼ਨ ਹੋਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਚੰਗੀ ਹੈ। ਵਾਪਸੀ: ਡਬਲਿਨ, 1 ਪੀਆਰ ਅਤੇ ਡੀ. 193"। ਇਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਹਾਲਸਬਰੀਜ਼ ਵਾਲਿਊਮ 14, ਸਾਈਮੰਡਜ਼ ਐਡੀਸ਼ਨ, ਪੈਰਾ 426, ਪੰਨਾ 244 'ਤੇ ਵੀ ਦੇਖੋ। ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-0(l)(d)(iii) ਦੇ ਉਪਬੰਧ ਜੋ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਐਕਟ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਅਧੀਨ ਬਣਾਏ ਗਏ ਨਿਯਮਾਂ ਦੇ। ਜਦੋਂ ਇਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਨੂੰ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਕਿਸੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ, ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਇਲੈਕਸ਼ਨਜ਼ ਐਕਟ, 1868 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਵਿੱਚ ਅਣਉਚਿਤ ਵਾਪਸੀ ਜਾਂ ਅਣਉਚਿਤ ਚੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੇ ਸਮਾਨਾਂਤਰ ਹੈ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-0(l)(d)(iii) ਦੇ ਤਹਿਤ, ਗਲਤ ਗਣਨਾ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪੰਚਾਇਤ ਦੀ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹੈ। ਇੱਕ ਵਾਰ ਇਸ ਸਿੱਟੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਕੋਲ, ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਗਲਤ ਗਿਣਤੀ ਹੋਈ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਜਿਸ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਭੌਤਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਇਆ। ਇਸ ਲਈ, ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ, ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਨੇ ਸੀ

Nand Lai v. Rattan Singh, etc. (Mehtar Singh, C.J.)

ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਹੁਕਮ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦਲੀਲ ਲਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(10) ਕੇਵਲ ਇੱਕ ਸਵਾਲ ਇਹ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਬਾਕੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਉਸਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉੱਤਰਦਾਤਾ 2 ਦੁਆਰਾ, ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਗਣਨਾ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਅਸਪਸ਼ਟ ਸੀ। ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਡੀ(ਐਲ)(ਏ) ਵਿੱਚ ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੌਤਿਕ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਬਿਆਨ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ 'ਤੇ, ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਗਲਤ ਗਣਨਾ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਵੋਟਾਂ ਦਾ ਸਹੀ ਅੰਕੜਾ ਨਾ ਦੇ ਸਕੇ ਜਿਸ ਨਾਲ ਗਲਤ ਗਿਣਤੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਫਿਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਅਜਿਹੀ ਸਹੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਭੁੱਲ ਇੰਨੀ ਅਸਪਸ਼ਟ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ *ਸਿਓ ਚੰਦ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿਚ ਨਰੂਲਾ, ਜੇ. ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਸੀ* ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? *ਬਰੋ ਆਫ ਹੈਲੀਫੈਕਸ (5) ਲਈ ਚੋਣ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ*, ਜੋ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਐਕਟ, 1868 ਦੀ ਧਾਰਾ 5 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਚੋਣ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਸਨ—“ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਅਲਫਰਡ ਅਰਨੋਲਡ, ਕਲੇਰ-ਹਾਲ, ਹੈਲੀਫੈਕਸ, ਤਾਰ ਨਿਰਮਾਤਾ, ਜੋ ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ, ਪਿਛਲੀ 9 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਸਨੇ ਆਪਣੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। (ਜੋ ਕਿ 17 ਫਰਵਰੀ ਨੂੰ ਸੀ) ਕਿ ਮਿਸਟਰ ਰਾਸਨ ਸ਼ਾਅ, ਖੁਦ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਮਿਸਟਰ ਲਿਸਟਰ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਨ, ਅਤੇ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ ਨੇ ਇਹ ਨੰਬਰ ਘੋਸ਼ਿਤ ਕੀਤੇ-ਸ਼ਾ ਲਈ, 4,617 ਵੋਟਾਂ; ਅਰਨੋਲਡ ਲਈ, 4,249; ਲਿਸਟਰ ਲਈ; 3,028, ਸ਼ਾਅ ਲਈ ਬਹੁਮਤ, 368; ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਿਸਟਰ ਸ਼ੀਆ ਨੂੰ ਵਿਧੀਵਤ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਦਾ ਐਲਾਨ ਕੀਤਾ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਾਇਆ ਕਿ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵੋਟਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਰ ਰਿਟਰਨਿੰਗ ਅਫਸਰ, ਉਸ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਟੈਂਕਾਂ ਅਤੇ ਕਲਰਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਗਲਤੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਮਿਸਟਰ ਸ਼ਾਅ ਜਾਂ ਲਈ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ। ਮਿਸਟਰ ਲਿਸਟਰ ਅਤੇ ਲਿਸਟਰ ਲਈ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਸ਼ਾਅ ਲਈ ਗਿਣੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ, ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਲਤੀਆਂ ਦੇ ਕਾਰਨ ਪੋਲ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਸਹੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਨਿਰਧਾਰਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ; ਅਤੇ, ਇਸ ਲਈ, ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕੀਤੀ ਕਿ ਵੋਟਾਂ ਦੁਬਾਰਾ ਗਿਣੀਆਂ ਜਾ ਸਕਣ।” ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੀ ਇਹ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ਾਂ 'ਤੇ ਸੀ, ਜੋ, ਇਹ, ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਦੇਖਿਆ ਜਾਵੇਗਾ; ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 2 ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ 'ਤੇ ਛੋਟ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਏ 'ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਸੀ। ਅਸਪਸ਼ਟ ਦੋਸ਼, ਜਿਸ ਨੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੇ ਵੇਰਵੇ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ। *Iu* ਉਹ ਕੇਸ ਹਾਲਾਂਕਿ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਗਲਤੀ ਮੁੜ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾਈ ਗਈ ਸੀ,

(5) (1892-93) 9 TLR 563.

ਪਰ ਜਿਸ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਸਫਲ ਐਲਾਨਿਆ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ, ਉਸ ਨੂੰ ਅਜੇ ਵੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ 'ਤੇ ਦੋਵਾਂ ਧਿਰਾਂ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਲੈਣ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜਾਂ ਦੁਆਰਾ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਬੋਝ ਤੋਂ ਬਚਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹਾ ਕੇਸ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਵਿਚਾਰ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਗਲਤ ਗਿਣਤੀ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ 2 ਦੀ ਚੋਣ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਅਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਸਨ ਅਤੇ ਇਸ ਅਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਉਸਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕਰਨ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਅਤੇ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਛੇਦ 22'6 ਅਤੇ 227 ਸੀਐਫ ਦੇ ਅਧੀਨ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੀ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਟਿੱਲ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੀ। ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਰਵਿਘਨ ਪਟੀਸ਼ਨਾਂ ਚੋਣ ਸ਼ੇਰਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਥਾਰਟੀ ਜਾਂ ਟ੍ਰਿਬਿਊਨਲ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ, ਪਰ ਨਤੀਜੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 13-ਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਤੋਂ ਸੁਰੱਖਿਆ ਜ਼ਬਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਬੋਝ ਹੋਵੇਗਾ। ਉਸ 'ਤੇ.

(11) ਆਈ.ਆਰ. t Ir. ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ ਪਟੀਸ਼ਨ ਫੇਲ 1 ਅਤੇ 71 ਖਾਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਵਕੀਲ ਦੀ ਫੀਸ ਰੁਪਏ ਹੈ। 100.

ਬੀ ਅਲਰਾਜ ਟਰਨ, ਜੇ.—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ

ਕੇ. ਐਸ. ਕੇ

ਸਿਵਲ ਫੁਟਕਲ

ਪ੍ਰੀਤ ਚੰਦ ਪੀਡਿਤ ਜੇ.

ਮਲਵਤਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ , - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

ਸਿਵਲ ਰਿਟ ਨੰ. 2 19

29 ਜੁਲਾਈ 1968

ਪੰਜਾਬ ਸਿਵਲ ਸਰਵਿਸਿਜ਼ ਕੁਲਜ਼ (1953)— ਭਾਗ I, ਭਾਗ I — ਨਿਯਮ 7.3— ਦੀ ਲਾਗੂ— ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ ਤੱਕ ਸੀਮਿਤ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ— ਸਰਕਾਰੀ ਕਰਮਚਾਰੀ ਦੀ ਮੁਅੱਤਲੀ— ਕੀ ਸਿਰਫ਼ ਲਾਇਤ ਸਮੇਂ ਦੌਰਾਨ ਹੀ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਖਿਲਾਫ਼ ਵਿਭਾਗੀ ਜਾਂਚ